

वद्भिर्भावैः संप्रयुज्येत तावद्भो नामधेयप्रतिलम्भः स्यात्तत्रैवं स्थूणा दृश्या वा सञ्ज्ञनी च स्यात् ॥ १२ ॥

अथापि य एषां न्यायवान्कार्मनामिकः संस्कारो यथा चापि प्रतीतार्थानि स्युस्तथैनान्याचक्षीरन्पुरुषं पुरिशय इत्याचक्षीरन्ष्टेत्यश्वं तर्दनमिति तृणम् । अथापि निष्पन्ने ऽ भिव्याहारे ऽ भिविचारयन्ति प्रथनात्पृथिवीत्याहुः क एनामप्रथयिष्यत्किमाधारश्चेति । अथानन्विते ऽ र्थे ऽ प्रादेशिके विकारे पदेभ्यः पदेतरार्थान्संचस्कारा शाकटायन एतेः कारितं च यकारादिं चान्तकरणमस्तेः शुद्धं च सकारादिं च । अथापि सत्त्वपूर्वा भाव इत्याहुरपरस्माद्भावात्पूर्वस्य प्रदेशो नोपपद्यत इति । तदेतन्नोपपद्यते ॥ १३ ॥

यथो हि नु वा एतत्तद्यत्र स्वरसंस्कारौ समर्थौ प्रादेशिकेन गुणोनान्वितौ स्यातां सर्वे प्रादेशिकमित्येवं सत्यनुपालम्भ एष भवति । यथो एतद्यः कश्च तत्कर्म कुर्यात्सर्वं तत्सत्त्वं तथाचक्षीरन्निति पश्यामः समानकर्मणां नामधेयप्रतिलम्भमेकेषां नैकेषां यथा तक्षा परिव्राजको जीवनो भूमिज इत्येतेनैवोत्तरः प्रत्युक्तः । यथो एतद्यथा चापि प्रतीतार्थानि स्युस्तथैनान्याचक्षीरन्निति सन्त्यल्पप्रयोगाः कृतो ऽ प्यैकपदिका यथा व्रततिर्दमूना ज्ञातृय आट्टणार् ज्ञाग्नको दर्विहोमीति । यथो एतन्निष्पन्ने ऽ भिव्याहारे ऽ भिविचारयन्तीति भवति हि निष्पन्ने ऽ भिव्याहारे योगपरीष्टिः । प्रथनात्पृथिवीत्याहुः क एनामप्रथयिष्यत्किमाधारश्चेत्यथ वै दृग्निन पृथुरप्रथिता चेदप्यन्यैरथाप्येवं सर्व एव दृष्टप्रवादा उपालभ्यन्ते । यथो एतत्पदेभ्यः पदेतरार्थान्संचस्कारेति यो ऽ नन्विते ऽ र्थे संचस्कार स तेन गर्ह्यः सैषा पुरुषगर्हा न शास्त्रगर्हा इति । यथो एतदपरस्माद्भावात्पूर्वस्य प्रदेशो नोपपद्यत इति पश्यामः पूर्वात्पन्नानां सत्त्वानामपरस्माद्भावान्नामधेयप्रतिलम्भमेकेषां नैकेषां यथा बिल्वादो लम्बचूडक इति । (बिल्वं भरणद्वारा भेदनाद्वा) ॥ १४ ॥

अथापीदमन्तरेण मन्त्रेष्वर्थप्रत्ययो न विद्यते ऽ र्थमप्रतियतो नात्यन्तं स्वरसंस्कारोद्देशस्तदिदं विद्यास्थानं व्याकरणास्य कात्स्न्यं स्वार्थसाधकं चायदि मन्त्रार्थप्रत्ययायानर्थकं भवतीति कोत्सो ऽ नर्थका हि मन्त्रास्तदेतेनोपेक्षितव्यम् । नियतवाचो युक्तयो नियतानुपूर्व्या भवन्त्यथापि ब्राह्मणो न रूपसंपन्ना विधीयन्ते । उह प्रथस्वेति प्रथयति । प्रोहाणीति प्रोह्यथाप्यनुपपन्नार्था भवन्त्योषधे त्रायस्वैनम् । स्वधिते मैत्रं हिंसीरित्याह हिंसन् । अथापि विप्रतिषिद्धार्था भवन्ति ।